

บทที่ 5

แผนการดำเนินงาน วงจรที่ 1

การศึกษาการวิจัยปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนศิวนคร หมู่ที่ 8 ตำบลท้ายบ้านใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) โดยในบทนี้จะแสดงผลการดำเนินงาน ตามวงจรที่ 1 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนการดำเนินงาน (planning) ตามวงจรที่ 1

การกำหนดแผนการดำเนินงาน โดยใช้เทคนิคเอไอซี เพื่อวางแผนงานให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาบริบทของชุมชนศิวนคร หมู่ที่ 8 ตำบลท้ายบ้านใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เพิ่มเติมจากสิ่งที่ผู้วิจัยได้เรียนรู้ ได้สัมผัสมาตลอดช่วงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ ในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการวางแผนการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ และชุมชน เพื่อนำเสนอตัวผู้วิจัย รวมทั้งการแนะนำตัวอย่างเป็นทางการด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแก่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อรับรู้ถึงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการสร้างความคุ้นเคย และความไว้วางใจจากชุมชนได้มากขึ้น โดยผู้วิจัยได้ทำการประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ 12 มิถุนายน 2553 ณ ห้องประชุมศิวนครมณิรมย์ของหมู่บ้านศิวนคร ตำบลท้ายบ้านใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มอย่างเป็นตัวแทนจากชุมชนศิวนครหรือคณะกรรมการชุมชนศิวนคร เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางปู และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมผู้วิจัยเป็นจำนวนทั้งสิ้น 21 คน และได้ประกาศเรียนเชิญประชาชนในชุมชนศิวนคร โดยมีผู้สนใจเข้าร่วมประชุมจำนวนทั้งสิ้น 76 คน เพื่อดำเนินการวางแผนงานตามลำดับขั้นตอนของเทคนิคเอไอซี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชั้น APPRECIATION (A)

ผู้วิจัยได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ปัญหาโดยการสัมภาษณ์ในวันที่ 12 มิถุนายน 2553 ณ ห้องประชุมศิระมณีรมย์ของหมู่บ้านศิระนคร ตำบลท้ายบ้านใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยการแจกกระดาษให้ผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อเขียนรวบรวมความคิดของตนเองและระดมความคิดเห็น ตลอดจนเสนอปัญหาขณะในชุมชน การร่วมประชุมได้มีการถกเถียงกัน และมีความคิดที่ผิดแผกกันไป ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้แต่ละสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และนำเสนอปัญหา เพื่อสรุปประเด็นปัญหา

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสำรวจความคิดเห็นในวันที่ 12 มิถุนายน 2553 สรุปได้ว่า ปัญหาขยะที่พบในชุมชนศิระนครเกิดจากรถขยะ ชุมชน ขยะจากรถขยะ เจ้าหน้าที่เก็บขยะ ถึงขยะ โรงงานอุตสาหกรรม และน้ำท่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ปัญหาจากรถขยะ

จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาจากรถขยะ พบว่า มีปัญหาในเรื่องเวลาการเก็บขยะ และความเสียหายที่เกิดจากรถขยะ

“รถขยะมาชนวันพุธขยะมากองก็ไม่มาบอกว่าจะมาวันพฤหัสบดีก็ไม่มาหายไปสองอาทิตย์แต่ถ้ารู้ว่ามีคนอยู่บ้านรถขยะก็มาทั้งวัน” (ความคิดเห็นคนที่ 1)

“การเก็บขยะมาไม่เป็นเวลาถ้าในซอยมีรถจอดหน้าบ้านจะผ่านไปเลยไม่ยอมเก็บขยะในซอยนั้น...” (ความคิดเห็นคนที่ 2)

“มีเจ้าหน้าที่มาเก็บขยะ แต่ในหมู่บ้านที่เสียค่าเก็บขยะเดือนละ 30 บาท มาเก็บเฉพาะวันอังคาร กับวันพฤหัสบดี ในบางครั้งก็อ้างว่า รถเสีย คนขับป่วย ไม่ยอมมาเก็บ ต่างจากที่อื่นที่มีเจ้าหน้าที่มาเก็บทุกวัน” (ความคิดเห็นคนที่ 3)

“ถุงขยะที่แขวนอยู่ข้างรถ มีรถมาซูดหรือวิ่งผ่านไปซูดรถที่ชาวบ้านจอดอยู่ทำให้เกิดการเสียหาย...” (ความคิดเห็นคนที่ 4)

“บางทีรถขยะเก็บ บางทีก็ไม่เก็บ...” (ความคิดเห็นคนที่ 5)

1.2 ปัญหาจากขยะในรถขยะ

จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาขยะซึ่งเกิดจากขยะที่อยู่ในรถขยะเทศบาล ตำบลบางปู พบว่า มีปัญหาในเรื่องการเก็บขยะที่ขาดประสิทธิภาพส่งผลให้มีขยะตกค้าง น้ำรั่วไหล และส่งกลิ่นเหม็น

“รถขยะเวลาขนขยะแล้วทำขยะร่วงไม่เก็บใส่รถ” (ความคิดเห็นคนที่ 6)

“รถขยะจัดเก็บไม่เรียบร้อยขนขยะไปไม่หมด ค้างในถังขยะ” (ความคิดเห็นคนที่ 7)

“ขยะมีกลิ่นเหม็น มีน้ำรั่วไหลจากรถเก็บขยะ ชาวบ้านต้องออกมาล้างเองทุกครั้ง” (ความคิดเห็นคนที่ 4)

“ทิ้งขยะเหม็น เวลาอัดขยะมีน้ำไหลส่งกลิ่นเหม็น” (ความคิดเห็นคนที่ 5)

“การบีบอัดขยะ รถขยะจะทำการบีบอัดขยะหลังจากผ่านไป 4 บ้านอัด 1 ครั้ง น้ำไหลลงจากรถ ส่งกลิ่นเหม็นไปทั่ว หน้าบ้านใครจะต้องล้างเอง” (ความคิดเห็นคนที่ 8)

“บางครั้งเวลาบีบอัดขยะ จะมีหนอนตกลงมาด้วย ใครพูดเตือนก็ไม่รับฟัง” (ความคิดเห็นคนที่ 9)

“รถขยะเก็บขยะต้องปิดบ้านหนีเพราะเหม็นและเวลาที่เก็บขยะที่ตกหล่นให้ช่วยเก็บอีกครั้งก็ไม่ยอมชาวบ้านใครเตือนไม่ได้” (ความคิดเห็นคนที่ 10)

“ที่นอน ผ้า เพดาน กระดาษชิ้นใหญ่ๆ ไม่ยอมเก็บไป อ้างว่าไม่ใช่ขยะ ต้องจ้างพิเศษจึงจะเก็บไปให้พนักงานเก็บขยะมักจะแขวนถุงขยะข้างรถ เมื่อผ่านไปตามถนนจะ ไปอุดช่วงรถที่จอดอยู่หน้าบ้าน” (ความคิดเห็นคนที่ 11)

1.3 ปัญหาจากเจ้าหน้าที่รถขยะ

จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาขยะซึ่งเกิดจากเจ้าหน้าที่รถขยะเทศบาลตำบลบางปู พบว่า มีในเรื่องมารยาทในการให้บริการ และขาดการเอาใจใส่ดูแลจากเจ้าหน้าที่

“มารยาทคนเก็บขยะไม่ดี สัปดาห้ใดที่ไม่มาเก็บขยะขอให้มีการลงโทษ โดยการเปลี่ยนไปประมูลบริษัทอื่นเข้ามาทำแทน” (ความคิดเห็นคนที่ 2)

“คงจะเป็นเพราะเก็บค่าบริการถูกมาก จึงไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแล ทำให้เกิดขยะสะสม และเศษขยะต่างๆ...” (ความคิดเห็นคนที่ 12)

1.4 ปัญหาจากชุมชน

จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาขยะซึ่งเกิดจากชุมชนตัวนครเอง พบว่า มีปัญหาในเรื่องการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง ไม่ดูแลในเรื่องของขยะ

“ทิ้งเศษอาหารลงท่อระบายน้ำ...” (ความคิดเห็นคนที่ 3)

“บางบ้านที่ทำงานโรงงานอาศัยในหมู่บ้าน ไม่มีการดูแลเรื่องขยะ ปล่อยให้รักรตามถนนหน้าบ้าน” (ความคิดเห็นคนที่ 12)

“ในกรณีมีการต่อเติม ปรับปรุงบ้าน จะมี หิน ทราโยดทางระบาย น้ำ ดินจากกระถางต้นไม้ร่วงหล่นลงไป ในท่อระบายน้ำ ทำให้เกิดการอุดตัน” (ความคิดเห็นคนที่ 13)

“บ้านใดที่ไม่มีถังขยะ มักจะแอบไปใส่ในถังของบ้านอื่น” (ความคิดเห็นคนที่ 8)

1.5 ปัญหาจากโรงงานอุตสาหกรรม

จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาขยะซึ่งโรงงานอุตสาหกรรม พบว่ามีปัญหาในเรื่องฝุ่นละอองและน้ำเสีย

“สิ่งแวดล้อมมาทางอากาศโดยมองไม่เห็น ซึ่งโรงงานที่อยู่ใกล้ข้างเคียงได้ปล่อยฝุ่นผงละอองและน้ำเสียทำให้อากาศ ในชุมชนบริเวณนี้มีมลพิษจากสารพิษของโรงงาน” (ความคิดเห็นคนที่ 3)

1.6 ปัญหาจากถังขยะ

จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาขยะซึ่งเกิดถังขยะ พบว่า ตำแหน่งที่ตั้งของถังขยะทำให้เกิดการกีดขวางการจราจร

“การตั้งถังขยะมีปัญหาในเรื่องการจราจร เพราะถนนแคบอยู่แล้ว บางบ้านจะตั้งเลยออกมาที่บริเวณถนน การตั้งถังขยะมีปัญหาการจราจรตั้งติดถนนเกินไป” (ความคิดเห็นคนที่ 10)

“ตั้งถังขยะ ไม่เรียบร้อยและปลุกต้นไม้ล้มเส้นท่อระบาย รถไม่ใช่จอดเสีย” (ความคิดเห็นคนที่ 2)

1.7 ปัญหาจากน้ำท่วม

จากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับปัญหาขยะซึ่งเกิดจากน้ำท่วม พบว่า น้ำท่วมทำให้น้ำพาขยะเข้ามาสู่ชุมชน

“ปากทางเข้าหมู่บ้านด้วยเมื่อฝนตกน้ำจะท่วมเข้าบ้านเป็นประจำ” (ความคิดเห็นคนที่ 14)

จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ชุมชนศิระนครร่วมกันคิดกำหนดปัญหาและทำการสรุปคำถามหรือปัญหา เพื่ออธิบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหาให้ชุมชน

ศิระนครได้เห็นภาพ และเกิดความเข้าใจ โดยสามารถสรุปประเด็นปัญหาขณะในชุมชนศิระนครได้ 7 ประเด็นปัญหา คือ ปัญหาจากรถขนขยะและขยะจากรถขนขยะ ปัญหาเจ้าหน้าที่ขนขยะ ปัญหาขยะจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหาเกี่ยวกับถังขยะ และปัญหาขยะจากน้ำท่วม ทำให้เกิดการระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาขยะต่อไป

2. ชั้น INFLUENCE (I)

จากการที่ผู้ศึกษาได้ลงสำรวจพื้นที่ด้านกายภาพ พบว่า พื้นที่ในชุมชนศิระนครประสบปัญหาขยะในชุมชน และขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ดังนั้นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ 12 มิถุนายน 2553 เพื่อดำเนินการวางแผนการวิจัยในพื้นที่เพื่อการจัดการขยะ กระบวนการหนึ่งที่สำคัญ คือ การระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแผนงาน (planning) นโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมที่ปฏิบัติแล้วจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเมื่อผู้วิจัยให้ชุมชนได้เสนอประเด็นปัญหาและผลกระทบจากขยะ เพื่อหาแนวทางในการสำรวจความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหาขยะ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำเข้าสู่การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกันเกี่ยวกับ แนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะ เพื่อให้ชุมชนได้ร่วมจินตนาการถึงอนาคตที่พึงประสงค์ ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ และนโยบายร่วมกันในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชนศิระนครในอนาคตที่ชุมชนอยากเห็นอยากให้เป็น ด้วยคำถาม “ในอนาคตข้างหน้าเราอยากให้มีการกำจัดขยะอย่างไรในชุมชนศิระนคร” ดังนี้

เป้าหมาย

“ชุมชนศิระนครจะมีระบบการจัดการขยะที่เหมาะสมและถูกวิธี”

วิสัยทัศน์

“ชุมชนศิระนครมีระบบการจัดการขยะที่เหมาะสมและถูกวิธี เพื่อสุขภาพของชุมชนที่ดีในวันข้างหน้าและลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน”

ในขั้นนี้เป็นการระดมความคิดเพื่อกำหนดแผนงาน หรือกิจกรรมขั้นต่อไปที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ หรือนำความคิดที่คาดฝันไว้ให้เป็นจริงได้ ชุมชนศิระนคร ผู้วิจัย และคณะทำงานได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาขยะโดยชุมชน

จากการสนทนาในวันที่ 12 มิถุนายน 2553 ผู้เข้าร่วมสนทนาพร้อมกันเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะโดยชุมชน คือ การเก็บกวาดขยะและคัดแยกขยะ การแยกขยะสร้างรายได้ การทิ้งขยะที่ถูกวิธี การจัดการสิ่งกีดขวาง การใช้ฝาปิดขยะ และการมีถังขยะ โดยแต่ละแนวทางได้เสนอวิธีการดำเนินการไว้ดังนี้

2.1.1 การเก็บกวาดขยะและคัดแยกขยะ

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการเก็บกวาดขยะและคัดแยกขยะไว้ว่า

“อยากให้มีตะแกรงกรองเศษอาหาร เพื่อที่แมลงสาบ หนู จะน้อยลง และกำจัดุง
ได้ด้วย...” (ความคิดเห็นคนที่ 3)

“ควรช่วยกันทำความสะอาดถังขยะเพื่อลดกลิ่นเหม็น เก็บกวาดดูแลขยะที่ทิ้ง
ไม่เป็นที่ และในที่สาธารณะของชุมชน” (ความคิดเห็นคนที่ 14)

“ให้ทุกครัวเรือนช่วยกันเก็บกวาดภายในบริเวณรอบๆ บ้านของตนเอง ทิ้งให้
เป็นที่เป็นที่” (ความคิดเห็นคนที่ 15)

“รณรงค์ให้ใช้ถุงดำหรือใส่ถุงปิดให้มีมิดชิด ทิ้งลงถังขยะให้เรียบร้อย” (นาง
พรรณี /ชุมชนศิวนครหมู่ที่ 8/อาชีพรับจ้างรีดผ้า)

“เก็บขยะให้เป็นที่เป็นที่...” (ความคิดเห็นคนที่ 16)

“ชุมชนควรรู้สิทธิหน้าที่และต้องมีน้ำใจเพื่อส่วนร่วมและส่วนตัว กรณีน้ำที่
บิบบ้อจากถังขยะรั่วไหลนองพื้น และส่งกลิ่นเหม็นนั้น เนื่องจากหากไม่มีการบิบบ้อ
น้ำ จะเก็บขยะได้น้อย พนักงานมีน้อยจึงขอความร่วมมือให้แต่ละบ้านช่วยกัน
เก็บกวาดหน้าบ้านของตน...” (ความคิดเห็นคนที่ 17)

“ขอให้ทุกคนลงมาช่วยพัฒนาร่วมกันเป็นเรื่องที่ดี อยากให้เป็นรูปธรรม
กำหนด 1 สัปดาห์เก็บถุงพลาสติก วันเสาร์อาทิตย์ ให้เก็บถุงพลาสติกที่ล้างไว้พับ
เก็บไว้ ขยะเปียก มีถังฝาให้ปิดสนิท ไม้สักจุด สองจุดประกาศให้ทราบว่าไว้ที่ใด ขยะ
แมลงวัน แมลงสาบ ท่อระบายน้ำ 2 เดือน/ครั้ง ควรมาลึคยา ให้นำขยะมาทิ้ง ขยะ
เปียกนำภาชนะที่แข็งแรงมาให้ทิ้งทิ้งแล้วรับผิดชอบด้วยแก้ปัญหาเบื้องต้นก่อน
ขยะใส่ถุงให้เรียบร้อย ปัญหาเกิดจากเรา” (ความคิดเห็นคนที่ 18)

“สัญญาในต่อไปนี้เรื่องน้ำขยะที่รั่วไหลต้องรู้สิทธิหน้าที่ต้องมีน้ำใจใน
ส่วนรวมและส่วนตัวเช่นถังขยะช่วยล้างจะได้บุญและมีความสุข เพราะผอ.ยัง
ช่วยล้างทั้งหมดบ้านเลย...” (ความคิดเห็นคนที่ 19)

“ของมีคมอย่าทิ้งลงถังขยะเป็นอันตรายกับพนักงานเก็บขยะ...” (ความคิดเห็น
คนที่ 19)

2.1.2 การแยกขยะสร้างรายได้

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการแยกขยะสร้างรายได้ไว้ว่า

“แต่ขยะสามารถขายมีรายได้ประมาณเดือนละ 500 - 600 บาท” (ความคิดเห็น
คนที่ 6)

“ต้องการให้มีการแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ที่ขายได้ก็นำไปขาย...” (ความคิดเห็นคนที่ 3)

“ควรมีการคัดแยกขยะหรือจัดให้มีการรวมตัวทำธนาคารขยะ” (ความคิดเห็นคนที่ 13)

“หรือนำขยะมารีไซเคิลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์” (ความคิดเห็นคนที่ 16)

“ชุมชนควรลดปริมาณขยะ เนื่องจากคิดเฉลี่ยเป็นรายบุคคล ปริมาณขยะในแต่ละครัวเรือนเป็นภาระหนักของเทศบาล ปริมาณขยะที่ตกค้างเป็นจำนวนมาก หากทุกคนช่วยกันคัดแยกขยะ ช่วยกันลดการใช้ นำขยะกลับมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำ และอาจจะนำเข้าธนาคารขยะ เพื่อสร้างรายได้ต่อไป” (ความคิดเห็นคนที่ 20)

“หากเจอขยะจำพวกขวดพลาสติกหรืออื่นๆ ที่สามารถขายได้ ควรเก็บมาขาย เพื่อช่วยลดโลกร้อนหรือปัญหาสิ่งแวดล้อม...” (ความคิดเห็นคนที่ 21)

2.1.3 การทิ้งขยะให้ถูกวิธี

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการทิ้งขยะให้ถูกวิธีไว้ว่า

“ที่ขายไม่ได้ให้นำไปทิ้งข้างนอกที่ถังขยะหน้าถนนใหญ่” (ความคิดเห็นคนที่ 3)

“ขอให้อย่าทิ้งของมีคมลงในถังขยะ เนื่องจากเป็นอันตรายกับคนเก็บขยะ...” (ความคิดเห็นคนที่ 17)

2.1.4 การจัดการสิ่งกีดขวาง

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการจัดการสิ่งกีดขวางไว้ว่า

“อยากให้ช่วยกันขยับเลื่อนกระถางต้นไม้ให้พ้นแนวการจราจร และไม่ล้ำเส้นต่อประปา ในหมู่บ้านด้วย” (ความคิดเห็นคนที่ 10)

“ให้ช่วยกันขยับเลื่อนกระถางต้นไม้ให้พ้นการกีดขวาง” (ความคิดเห็นคนที่ 22)

2.1.5 การใช้ฝาปิดขยะ

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการใช้ฝาปิดขยะไว้ว่า

“ต้องการให้ถังขยะมีฝาปิดเหมือนที่หน้าถนนใหญ่...” (ความคิดเห็นคนที่ 8)

2.1.6 การมีถังขยะ

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการมีถังขยะไว้ว่า

“ขอให้มีถังขยะของตนเองทุกบ้าน” (ความคิดเห็นคนที่ 8)

“การตั้งถังขยะใบใหญ่ไว้หน้าบ้าน คงไม่มีบ้านใดต้องการให้ตั้งหน้าบ้านตนเอง เพราะจะส่งกลิ่นเหม็น และเกะกะ จึงขอให้แต่ละบ้านมีถังของตนเอง เมื่อเก็บขยะไปเรียบร้อยแล้วก็เก็บถังเข้าบ้านเลย” (ความคิดเห็นคนที่ 17)

2.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาขยะโดยคณะกรรมการชุมชน

จากการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมสนทนาร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะโดยคณะกรรมการชุมชน คือ การจัดการขยะ การแจกจ่ายถังขยะและการแก้ไขปัญหาการระบายน้ำ โดยแต่ละแนวทางได้เสนอวิธีการดำเนินการไว้ดังนี้

2.2.1 การจัดการขยะ

“ควรจัดหาบริษัทหรือหน่วยงานอื่นเข้ามารับผิดชอบการจัดการขยะแทนเทศบาล” (ความคิดเห็นคนที่ 2)

“การจัดการขยะด้วยวิธีกระบวนการมีส่วนร่วม (PAR) โดยใช้ความร่วมมือจากหลายฝ่ายร่วมกัน ส่วนสำคัญ คือ ประชาชนในหมู่บ้านคิวนครหรือคณะกรรมการชุมชน จะมีการจัดการขยะได้ดีขึ้น เรียนรู้วิธี ที่ถูกต้อง ขอความร่วมมือให้ได้คุยปรึกษาหารือ ช่วยกันคิดว่าจะแก้ปัญหากันอย่างใด แต่ละฝ่ายจะร่วมมือกันได้อย่างไร โดยฝากความหวังไว้กับประชาชนทุกคนในหมู่บ้านร่วมมือกัน” (ความคิดเห็นคนที่ 23)

2.2.2 ถังขยะ

“หรือว่าประธานชุมชนจะซื้อถังขยะแจกทุกบ้านก็ได้” (ความคิดเห็นคนที่ 8)

2.2.3 การระบายน้ำ

“ปัญหาระบายน้ำให้กรรมการหมู่บ้านเขียนเรื่องราวไปที่กองช่างเพราะจะได้ส่งรถสูบท่อระบายน้ำ...” (ความคิดเห็นคนที่ 19)

2.3 การแก้ไขปัญหาขยะโดยเจ้าหน้าที่หรือองค์กรภายนอกชุมชน

จากการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมสนทนาร่วมกันเสนอแนะแนวทางในการจัดการขยะโดยเจ้าหน้าที่หรือองค์กรภายนอกชุมชน คือ รถขยะ ขยะจากรถขยะ การทำงานของเจ้าหน้าที่ปัญหาถังขยะ ปัญหาท่ออุดตัน และปัญหาบริเวณสวนสาธารณะ โดยแต่ละแนวทางได้เสนอวิธีการดำเนินการไว้ดังนี้

2.3.1 รถขยะ

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะไว้ว่า

“ต้องการให้เปลี่ยนการเก็บขยะจากวันอังคาร และวันพฤหัสบดีเป็นวันเสาร์ หรือ อาทิตย์ ทดลองเปลี่ยนดูก่อนสัก 2 – 3 สัปดาห์ จะได้อ้างว่าไม่มีเจ้าของบ้าน ไม่ได้จะให้ตีหมดไม่ได้เพราะเก็บค่าบริการแค่ 30 บาทจะให้สบายไม่ได้ขอให้ขึ้นราคาค่าบริการ” (ความคิดเห็นคนที่ 8)

“สำหรับการเก็บขยะในชุมชนศิวนคร รถเก็บขยะจะมาเก็บขยะในเวลา 9.00 – 12.00 น. ในวันอังคาร และพฤหัสบดี หากเลยเวลา 12.00 น. ไปแล้วรถไม่มาเก็บขยะ ชุมชนสามารถโทรศัพท์แจ้งไปที่เทศบาล หมายเลข 02 -709-1017-20 ต่อ 600 – 605 หรือสายตรงไปที่รองผู้อำนวยการกอง 081- 8306567 หรือ 081-6122615 ตลอด 24 ชั่วโมง” (ความคิดเห็นคนที่ 17)

“จะให้การช่วยเหลือชาวบ้านที่เคี้ยวครี้นภายในครึ่งชั่วโมงเมื่อได้แจ้งไปที่เบอร์โทรศัพท์ที่ให้ไว้...” (ความคิดเห็นคนที่ 19)

“เทศบาลจะรับไปแก้ไขแต่ต้องโทรเร่งด่วนหน่อยอย่าปล่อยให้เวลานานข้ออ้างรถเสียไม่ได้เพราะมีรถสำรองบริษัทจะถูกปรับถ้าผิดสัญญา จดละ 20,000 บาท ทำอย่างไรก็ได้ไม่ให้ประชาชนเคี้ยวครี้นขยะเป็นเรื่องเล็กโทร 081-8306567” (ความคิดเห็นคนที่ 19)

“ที่นอน ผา กระจกเก็บต่างหากมีรถกระบะมาเก็บให้” (ความคิดเห็นคนที่ 19)

2.3.2 ขยะจากรถขยะ

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะจากรถขยะไว้ว่า “รถขยะที่มาเก็บขยะหากมีเศษขยะตกหล่นขอให้เก็บกวาดทำความสะอาดด้วย” (ความคิดเห็นคนที่ 9)

2.3.3 เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ว่า

“ขอให้เทศบาลส่งคนมากวาดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือเดือนละ 1 ครั้ง” (ความคิดเห็นคนที่ 24)

“เจ้าหน้าที่เก็บขยะจะอ้างว่ารถเสียไม่ได้ เนื่องจากมีรถสำรองเพื่อนำมาใช้ในกรณีที่ขัดข้อง ดังนั้น หากรถขยะมาแล้วมีปัญหา เช่น ไม่เก็บขยะ ไม่เก็บถังขยะให้เรียบร้อย หรือทำสกปรกเลอะเทอะ ขอให้จัดทะเบียนรถและแจ้งให้ทราบ

ด้วยจุด วันเวลา และข้อมูลให้ละเอียด เพื่อจะได้ดำเนินการตรวจสอบกับทาง บริษัทเอกชนที่รับจ้างต่อไป” (ความคิดเห็นคนที่ 17)

“มารยาทของพนักงานเก็บขยะนั้น จะเรียกผู้จัดการบริษัทมาพูดคุย และให้ ไปอบรมลูกน้อง หากยังไม่ดีขึ้นก็จะไม่ต่อสัญญา ขอให้ประชาชนช่วยเป็นหูเป็น ตาและให้ข้อมูลกับทางเทศบาล เทศบาลพร้อมจะช่วยแก้ไขปัญหา...” (ความ คิดเห็นคนที่ 17)

“ควรสอนให้ประชาชนรู้จักแยกขยะ...” (ความคิดเห็นคนที่ 25)

“ทางเทศบาลจะจัดพนักงานมาพัฒนาเก็บกวาดให้ในบางสัปดาห์ เนื่องจาก พนักงานเทศบาลมีภารกิจที่ต้องทำมากมาย และมีคนจำนวนน้อยจึงไม่พอกับ งาน” (ความคิดเห็นคนที่ 17)

“ที่นอน ฝา เพดาน กระจกชั้นใหญ่ๆ ไม่ยอมเก็บไป อ้างว่าไม่ใช่ขยะ ต้อง จ้างพิเศษ จึงจะเก็บไปให้มัน ทางเทศบาลจะส่งคนมาเก็บให้ต่างหาก เนื่องจาก เป็นของที่ใหญ่มาก หากใส่ไปในรถขยะจะเปลืองเนื้อที่” (ความคิดเห็นคนที่ 17)

“ขยะครัวเรือนที่เป็นขยะเปียก จะดำเนินการส่งผู้เชี่ยวชาญมาสอนการทำ ปุ๋ยชีวภาพ ให้ซึ่งมีประโยชน์ใช้ได้สารพัด เช่น เป็นปุ๋ย ล้างห้องน้ำ ทำน้ำยาดับ กลิ่น เทใส่ชัก โครก และท่อน้ำทิ้ง เพื่อไม่ให้ท่อตัน โดยทางเทศบาลจะให้การ สนับสนุน ถังหมัก และหัวเชื้อจุลินทรีย์ด้วย ซึ่งในประเทศญี่ปุ่น มีคนบริโภคกิน ปุ๋ย ชีวภาพด้วย เพราะสามารถปรับระดับสมดุลของร่างกายได้” (ความคิดเห็นคน ที่ 17)

“ในปีหน้าเทศบาลจะทำโครงการขยะแลกของ แลกข้าว น้ำมัน เครื่อง อุปโภค บริโภคที่จำเป็นต่างๆ โดยสาธารณสุขเป็นผู้ดำเนินการ และมีนักศึกษา จากสถาบันต่างๆเข้าช่วย” (ความคิดเห็นคนที่ 17)

“การส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้ในการทำน้ำชีวภาพ ด้วยสารจุลินทรีย์ หรือ ขยะครัวเรือนที่เป็นขยะเปียก จะดำเนินการส่งผู้เชี่ยวชาญมาสอนการทำปุ๋ยชีวภาพ และนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น เป็นปุ๋ย ล้างห้องน้ำ ทำน้ำยาดับกลิ่น เทใส่ชัก โครกและท่อน้ำทิ้งเพื่อไม่ให้ท่ออุดตัน โดยทางเทศบาลจะให้การสนับสนุน ถัง หมัก และหัวเชื้อจุลินทรีย์” (ความคิดเห็นคนที่ 18)

“จะนำพนักงานมาช่วยล้างถนน ตัดต้นไม้ กวาดถนน รอบหมู่บ้าน ขยะ เปียกใครสนใจติดต่อ คาบเสมา จะส่งวิทยากรมาให้ ขยะไม่ต้องทิ้งมาทำ EM ให้ ทุกคนช่วยกันร่วมมือร่วมใจ” (ความคิดเห็นคนที่ 19)

2.3.4 ถึงขยะ

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับถึงขยะไว้ว่า
“ควรแจกถึงขยะ เพื่อแยกขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย” (ความคิดเห็นคนที่ 26)

“ทางเทศบาลควรมีมาตรการจัดการเพราะกรรมการพูดแล้วไม่สนใจ โดยเฉพาะการจ่อครกก็คขวาง และการตั้งถึงขยะไม่เรียบร้อย” (ความคิดเห็นคนที่ 27)

“ต้องการถึงขยะเพิ่มสำหรับส่วนรวม” (ความคิดเห็นคนที่ 10)

2.3.5 ท่อน้ำอุดตัน

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการแก้ไขท่อน้ำอุดตันไว้ว่า
“ขอให้เทศบาลช่วยมาดูแลท่อตามที่สัญญาไว้ด้วย ลอกท่อตรงปากทางเข้าหมู่บ้านด้วยเมื่อฝนตกน้ำจะท่วมเข้าบ้านเป็นประจำ เนื่องจากท่อไม่ระบายน้ำออกไป” (ความคิดเห็นคนที่ 28)

“จะแจ้งกองช่างสุขาภิบาลให้นำรถดูดท่อมาดำเนินการดูดท่อให้” (ความคิดเห็นคนที่ 17)

2.3.6 สวนสาธารณะหมู่บ้าน

ผู้เข้าร่วมสนทนาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหสวนสาธารณะหมู่บ้านไว้ว่า

“ขอเสนอแนะให้จัดสวนสาธารณะในหมู่บ้าน โดยเทศบาลจะช่วยเหลือด้านงบประมาณ และการจัดการ แต่มีปัญหที่ที่ดินส่วนกลางของหมู่บ้าน ไม่ใช่ที่สาธารณะ จะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก่อน แล้วยกให้เทศบาลจึงจะจัดทำเป็นสวนสาธารณะได้” (ความคิดเห็นคนที่ 17)

จากผลการระดมความคิดเพื่อกำหนดแผนงานในการแก้ไขปัญห ผู้วิจัยและคณะได้ให้ชุมชนทั้งหมดช่วยกันสรุปแนวทางโดยสรุปได้ว่า ควรมีการจัดการขยะโดยการเก็บกวาดขยะ และคัดแยกขยะ การแยกขยะสร้างรายได้ การทิ้งขยะที่ถูกรวิธี การจัดการสิ่งกีดขวาง การใช้ฝาปิดขยะ การแจกจ่ายถึงขยะ และการแก้ไขปัญหการระบายน้ำ โดยแนวทางดังกล่าวจึงเกิดกิจกรรม “โครงการพัฒนาชุมชนน่าอยู่” เพื่อการจัดการขยะอย่างถูกรวิธี การจัดการสิ่งกีดขวาง การแก้ไขปัญหการระบายน้ำ “โครงการน้ำชีวภาพ” เพื่อการคัดแยกขยะ ลดปริมาณขยะเกิดประโยชน์ภายในชุมชน และ “โครงการธนาคารขยะ” เพื่อให้เกิดการแยกขยะสร้างรายได้ โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นให้

ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ มุ่งเน้นการลดปริมาณขยะ และลดภาระงานของเจ้าหน้าที่เทศบาล

3. ชั้น CONTROL (C)

ในชั้นของการกำหนดแผนปฏิบัติการและผู้รับผิดชอบ ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมได้ช่วยกันพิจารณาหาผู้รับผิดชอบและวิธีการให้สามารถที่จะปฏิบัติการตามโครงการที่เราคิดไว้ โดยต้องมีคณะทำงานในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนน่าอยู่ ได้แก่

1. นายกษิรพล ชุนเจริญ นายกเทศมนตรีตำบลบางปูเป็นประธานโครงการ
2. นางรัฐวิดิ ปั้นศิริ ผู้อำนวยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลบางปู
3. นางหังกหงษ์ ลีระกุล รองปลัดเทศบาลตำบลบางปู
4. นายประกิต ศิลพิพัฒน์ ประธานศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนจังหวัดสมุทรปราการและประธานชมรมผู้สื่อข่าวสมุทรปราการ
5. นายศักดิ์ดา เรืองแสง สมาชิกเทศบาลตำบลบางปูที่ปรึกษาชุมชนศิวนคร
6. คณะกรรมการชุมชนศิวนคร จำนวน 15 คน
7. ประชาชนในชุมชนศิวนคร

แผนการดำเนินงานมีดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 26 – 28 มิถุนายน 2553 ณ บริเวณชุมชนศิวนคร หมู่ที่ 8 ตำบลท้ายบ้านใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
2. แบ่งกลุ่มพัฒนากิจกรรมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอบรมและสาธิตให้ความรู้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลที่เกี่ยวข้องและประธานชมรมผู้สื่อข่าวสมุทรปราการ กลุ่มพัฒนากิจกรรม ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนหรือกลุ่มอาสาสมัคร และผู้วิจัย
3. แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 กิจกรรม ได้แก่ การพัฒนาชุมชนน่าอยู่ การทำน้ำชีวภาพ และการจัดทำธนาคารขยะดังรายละเอียดกิจกรรมโครงการ
4. ดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนในชุมชนศิวนครได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม โดยกลุ่มคณะวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมจะกระจายอยู่ในแต่ละกิจกรรมเพื่อเป็นผู้นำเสนอแผนงานโครงการ และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้ความรู้ และดำเนินกิจกรรมตามแผนงานร่วมกันต่อไป

3.1 กิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนน่าอยู่ ประกอบไปด้วย

นายกษิรพล ชุนเจริญ นายกเทศมนตรีตำบลบางปูเป็นประธานโครงการกล่าวเปิดงาน และให้ความรู้ในเรื่อง ความสำคัญในการจัดการขยะในชุมชน

คณะกรรมการชุมชนจำนวน 5 คน เป็นผู้ดูแลการดำเนินกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนน่ายู่ โดยการประชาสัมพันธ์ การให้คำแนะนำ และการส่งเสริมความร่วมมือ ตลอดจนร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนน่ายู่

โครงการพัฒนาชุมชนน่ายู่ จะดำเนินกิจกรรม 2 วัน ในวันที่ 26 – 27 มิถุนายน 2553 สถานที่ในการดำเนินกิจกรรมโครงการ คือ การเปิดโครงการและให้ความรู้ ณ ห้องประชุม ศิวะมณีนริรมย์ของหมู่บ้านศิวนคร ตำบลท้ายบ้านใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ และดำเนินกิจกรรมภายในบริเวณชุมชนศิวนคร เช่น การเก็บกวาดขยะบริเวณหน้าบ้าน ถนนหนทาง สนามเด็กเล่น และพื้นที่รกร้างว่างเปล่าในวันที่ 26 – 27 มิถุนายน 2553 และเจ้าหน้าที่เทศบาลได้ทำการตัดต้นไม้ภายในชุมชนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และการลอกท่ออุดตัน ในวันที่ 27 มิถุนายน 2553 ดังนั้นกิจกรรมที่เกิดจะทำให้ชุมชนมีความสะอาด น่ามอง ไม่มีขยะตามบริเวณหน้าบ้านและริมถนน เป็นการปลูกจิตสำนึกของการมีส่วนร่วม ให้ประชาชนในชุมชนศิวนครรักษาความสะอาด โดยกิจกรรมร่วมกันพัฒนาบ้านเรือนของตน การอบรมให้ความรู้ในการลดปริมาณขยะในครัวเรือน

3.2 กิจกรรมโครงการน้ำชีวภาพ ประกอบไปด้วย

นางรัฐวิดิ ปั้นศิริ ผู้อำนวยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลบางปู ประชานโครงการกล่าวเปิดงาน และร่วมกิจกรรมการทำน้ำชีวภาพ

นายศักดิ์ เรืองแสง สมาชิกเทศบาลตำบลบางปูที่ปรึกษาชุมชนศิวนครให้ความรู้ในเรื่องความสำคัญและประโยชน์ของน้ำชีวภาพ และร่วมกิจกรรมการทำน้ำชีวภาพ

นางแห่งกัญญ์ ลีระกุล รองปลัดเทศบาลตำบลบางปูให้ความรู้ในเรื่องของการทำน้ำชีวภาพ และร่วมกิจกรรมการทำน้ำชีวภาพ

คณะกรรมการชุมชนจำนวน 5 คน เป็นผู้ดูแลการดำเนินกิจกรรมโครงการน้ำชีวภาพ โดยการประชาสัมพันธ์ การให้คำแนะนำ และการส่งเสริมความร่วมมือ ตลอดจนร่วมกิจกรรมการทำน้ำชีวภาพ

โครงการน้ำชีวภาพจะดำเนินโครงการในวันที่ 28 มิถุนายน 2553 สถานที่ในการดำเนินโครงการ คือ การเปิดโครงการ การให้ความรู้ การสาธิตการทำน้ำชีวภาพ ณ ห้องประชุม ศิวะมณีนริรมย์ของหมู่บ้านศิวนคร ตำบลท้ายบ้านใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยให้ชุมชนร่วมกันคัดแยกขยะ และนำขยะที่คัดแยกไปก่อให้เกิดประโยชน์ด้วยการทำน้ำชีวภาพ

3.3 กิจกรรมโครงการธนาคารขยะ ประกอบไปด้วย

นางรัฐวิดี ปั้นศิริ ผู้อำนวยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลบางปู
ประธานโครงการกล่าวเปิดงาน และร่วมกิจกรรมการทำธนาคารขยะ

นายประกิต ศีลพิพัฒน์ ประธานศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนจังหวัด
สมุทรปราการและประธานชมรมผู้สื่อข่าวสมุทรปราการ ให้ความรู้ในเรื่องความสำคัญและ
ประโยชน์ของธนาคารขยะ และร่วมกิจกรรมการทำธนาคารขยะ

นางแห่งกหงษ์ ธีระกุล รองปลัดเทศบาลตำบลบางปู ให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำ
ธนาคารขยะ และร่วมกิจกรรมการทำธนาคารขยะ

คณะกรรมการชุมชนจำนวน 5 คน เป็นผู้ดูแลการดำเนินกิจกรรมโครงการ
ธนาคารขยะ โดยการประชาสัมพันธ์ การให้คำแนะนำ และการส่งเสริมความร่วมมือ ตลอดจนร่วม
กิจกรรมการทำธนาคารขยะ

โครงการธนาคารขยะจะดำเนินกิจกรรมในวันที่ 28 มิถุนายน 2553 สถานที่ใน
การดำเนินโครงการ คือ การเปิดโครงการ การให้ความรู้ การทำธนาคารขยะ ณ ห้องประชุมศิวิมณ
รมย์ของหมู่บ้านศิวิมนคร ตำบลท้ายบ้านใหม่ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดย
ให้ชุมชนรู้จักวิธีการคัดแยกขยะสร้างรายได้ให้กับชุมชนศิวิมนคร

จากแผนการดำเนินงานกิจกรรมโครงการ 3 โครงการ ได้แก่ การพัฒนาชุมชนนำอยู่
การทำน้ำชีวภาพ และการจัดทำธนาคารขยะ การดำเนินกิจกรรมนั้นจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมีคณะวิจัย
เพื่อการพัฒนากิจกรรมโครงการ โดยบทบาทของคณะวิจัยจะทำให้ประชาชนได้รับความรู้และ
ความเข้าใจในแต่ละกิจกรรม ตลอดจนสามารถสร้างความตระหนักถึงการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการ
สร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ชุมชน โดยการเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ และเน้นการ
พูดคุยเพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือข้อคำถามได้อย่างเต็มที่ระหว่างการฝึก
อบรมให้ความรู้และการปฏิบัติจริง